

Šis tekstas yra skirtas tik informacijai ir teisinės galios neturi. Europos Sąjungos institucijos nėra teisiškai atsakingos už jo turinį. Autentiškos atitinkamų teisės aktų, įskaitant jų preambules, versijos skelbiamos Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje ir pateikiamos svetainėje „EUR-Lex“. Oficialūs tekstai tiesiogiai pricinami naudojantis šiame dokumente pateikiamomis nuorodomis

► **B** EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 1999/2/EB

1999 m. vasario 22 d.

dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su jonizuojančiąja spinduliuote apdorotais maisto produktais ir jų ingredientais, suderinimo

(OL L 66, 1999 3 13, p. 16)

iš dalies keičiama:

Oficialusis leidinys

		Nr.	puslapis	data
► <u>M1</u>	2003 m. rugsėjo 29 d. Europos Parlamento ir tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1882/2003	L 284	1	2003 10 31
► <u>M2</u>	2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1137/2008	L 311	1	2008 11 21

**EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA
1999/2/EB**

1999 m. vasario 22 d.

dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su jonizuojančiąja spinduliuote apdorotais maisto produktais ir jų ingredientais, suderinimo

1 straipsnis

1. Ši direktyva taikoma maisto produktų ir maisto ingredientų, toliau – maisto produktai, apdorotų jonizuojančiąja spinduliuote, gamybai, realizavimui ir įvežimui.
2. Ši direktyva netaikoma:
 - a) maisto produktams, kurie buvo apšvitinti matavimo arba kontrolės prietaisų jonizuojančiąja spinduliuote, jei sugertoji dozė, gauta iš kontrolės prietaisų, kuriuose naudojami neutronai, neviršija 0,01 Gy, o kitais atvejais – 0,5 Gy, kai didžiausia rentgeno spinduliuotės energija yra 10 MeV, neutronų – 14 MeV, o kitais atvejais – 5 MeV;
 - b) maisto produktų, ruošiamų ligoniams, kuriems reikalinga sterili dieta esant medikų priežiūrai, švitinimui.

2 straipsnis

Valstybės narės imasi visų reikiamų priemonių, užtikrinančių, kad švitintus maisto produktus būtų galima pateikti į rinką tik tuo atveju, kai jie atitinka šios direktyvos nuostatas.

3 straipsnis

1. Reikalavimai, kurių būtina laikytis išduodant leidimą apdoroti maisto produktus jonizuojančiąja spinduliuote, yra išdėstyti I priede. Apdorojimo metu tokie maisto produktai turi būti pakankamai sveiki.
2. Švitinti galima tik II priede išvardytais šaltiniais ir laikantis 7 straipsnio 2 dalyje nurodytų veiklos procesinių taisyklių reikalavimų. Bendroji vidutinė sugertoji dozė apskaičiuojama III priede nurodytu būdu.

4 straipsnis

1. Bendrijos maisto produktų, kurie gali būti apdorojami vien jonizuojančiąja spinduliuote, sąrašas ir didžiausios leidžiamos radiacijos dozės apibrėžiamos įgyvendinimo direktyvoje, kuri priimama Sutarties 100a straipsnyje nurodyta tvarka, atsižvelgiant į I priede pateiktus leidimo suteikimo reikalavimus.
2. Šis sąrašas sudaromas etapais.
3. Komisija išnagrinėja galiojančius nacionalinius leidimus ir, pasikonsultavusi su Maisto produktų moksliniu komitetu, Sutarties 100a straipsnyje nurodyta tvarka pateikia pasiūlymus dėl sąrašo sudarymo.

▼B

Ne vėliau kaip 2000 m. gruodžio 31 d. Komisija Sutarties 100a straipsnyje nurodyta tvarka pateikia pasiūlymą dėl 1 dalyje minėto sąrašo užbaigimo.

4. Kol įsigalios direktyva, priimta remiantis 3 dalies antroje pastraipoje minimu pasiūlymu, valstybės narės gali ir toliau taikyti dabartinius leidimus apdoroti maisto produktus jonizuojančiąja spinduliuote, jei:

- a) Maisto produktų mokslinio komiteto nuomonė dėl konkretaus maisto produkto apdoravimo yra palanki;
- b) bendra vidutinė sugertoji apšvitos dozė neviršija Maisto produktų mokslinio komiteto rekomenduojamų ribinių dydžių;
- c) jonizuojančioji spinduliuotė ir pateikimas į rinką vykdomi pagal šios direktyvos nuostatas.

5. Kol įsigalios direktyva, priimta remiantis šio straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje minimu pasiūlymu, valstybės narės gali leisti apdoroti ir tuos produktus, kuriuos, laikydamosi šio straipsnio 4 dalies nuostatų, tebeleidžia kitos valstybės narės, jeigu jos vykdo toje dalyje nurodytus reikalavimus.

6. Valstybės narės nedelsdamos praneša Komisijai ir kitoms valstybėms narėms apie leidimus, kuriuos jos tebetaiko pagal 4 dalies nuostatas arba suteiktus pagal 5 dalies nuostatas, ar apie su jais susijusius reikalavimus. Komisija gautus pranešimus paskelbia *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

7. Kol įsigalios direktyva, priimta remiantis 3 dalies antroje pastraipoje minimu pasiūlymu, valstybės narės, laikydamosi Sutarties taisyklių, gali ir toliau taikyti galiojančius nacionalinius apribojimus arba draudimus, susijusius su maisto produktų švitinimu jonizuojančiąja spinduliuote ir prekyba švitintais maisto produktais, kurie nėra įtraukti į pradinį tikslų sąrašą, nustatytą įgyvendinimo direktyvoje.

5 straipsnis

1. Didžiausia apšvitos dozė maisto produktams gali būti duodama dalimis; tačiau neturi būti viršyta didžiausia apšvitos dozė, nustatyta pagal 4 straipsnio nuostatas. Negalima tuo pačiu metu apdoroti švitinimu ir kuriuo nors cheminiu būdu, kuriuo siekiama to paties tikslo.

▼M2

2. Komisija gali tvirtinti 1 dalies nuostatų išimtis. Šios priemonės, skirtos neesminėms šios direktyvos nuostatoms iš dalies keisti ją papildant, tvirtinamos laikantis 12 straipsnio 4 dalyje nustatytos reguliavimo procedūros su tikrinimu.

▼B*6 straipsnis*

Jonizuojančiąja spinduliuote apdorotų maisto produktų ženklimą reglamentuoja šios nuostatos:

1. produktai, skirti galutiniam vartotojui ir visuomeninio maitinimo įstaigoms:
 - a) jei produktai parduodami vienetais, ant etiketės, minimos Direktyvos 79/112/EEB 5 straipsnio 3 dalyje, užrašomi žodžiai „Apšvitinta“ arba „Apdorota jonizuojančiąja spinduliuote“.

▼ B

Kai produktai parduodami urmu, šie žodžiai kartu su produkto pavadinimu nurodomi taros, į kurią produktai yra sudėti, viršuje arba šone;

- b) jei apšvitintas produktas vartojamas kaip ingredientas, tie patys žodžiai nurodomi ingredientų sąrašė šalia jo pavadinimo.

Kai produktai parduodami urmu, šie žodžiai kartu su produkto pavadinimu nurodomi taros, į kurią produktai yra sudėti, viršuje arba šone;

- c) nukrypstant nuo Direktyvos 79/112/EEB 6 straipsnio 7 dalies nuostatų, tuos pačius žodžius reikalaujama įrašyti tada, kai norima nurodyti apšvitintus ingredientus, kurie naudojami maisto produktuose kartu su kitais ingredientais, net jeigu jie sudaro mažiau kaip 25 % galutinio produkto;

2. produktai, kurie nėra skirti galutiniam vartotojui ir viešojo maitinimo įstaigoms:

- a) pirmesnėje dalyje paminėti žodžiai vartojami siekiant nurodyti, kad buvo apdoroti ir maisto produktai, ir nešvitinto maisto produkto ingredientai;

- b) nurodoma 7 straipsnyje numatyta švitinimo įmonė, jos adresas arba jos identifikavimo numeris;

3. apdoravimo būdas visada nurodomas dokumentuose, kurie pateikiami kartu arba yra susiję su švitintais maisto produktais.

7 straipsnis

1. Valstybės narės praneša Komisijai apie kompetentingą instituciją arba institucijas, atsakingas už:

- išankstinį švitinimo įmonės tvirtinimą,
- oficialaus identifikavimo numerio paskyrimą patvirtintoms švitinimo įmonėms,
- oficialią kontrolę ir tikrinimą,
- patvirtinimo panaikinimą arba pakeitimą.

▼ M2

2. Patvirtinama tik tuo atveju, jei įmonė:

- atitinka Jungtinės FAO/WHO Codex Alimentarius komisijos rekomenduojamo tarptautinio praktikos kodekso reikalavimus maisto produktų apdorojimui skirtų švitinimo įmonių darbui (nuoroda FAO/WHO/CAC, XV tomas, 1 leidimas) ir visus papildomus reikalavimus, kuriuos gali patvirtinti Komisija. Šios priemonės, skirtos neesminėms šios direktyvos nuostatomis iš dalies keisti ją papildant, tvirtinamos laikantis 12 straipsnio 4 dalyje nustatytos reguliavimo procedūros su tikrinimu,

- paskiria asmenį, atsakingą už visų būtinų apdoravimo sąlygų laikymąsi.

▼ **B**

3. Kiekviena valstybė narė perduoda Komisijai:

— savo patvirtintų švitinimo įmonių pavadinimus, adresus ir identifikavimo numerius, patvirtinimo dokumento tekstą ir visus sprendimus dėl patvirtinimo sustabdymo arba panaikinimo.

Be to, valstybės narės kasmet perduoda Komisijai:

— jonizuojančiosios spinduliuotės įmonių atliktų patikrinimų duomenis, ypač susijusius su apdorotų produktų kategorijomis ir kiekiais bei paskirtomis dozėmis,

— patikrinimų, atliktų produktų realizavimo etape, rezultatus. Valstybės narės užtikrina, kad metodai, naudojami nustatant apdorojimą jonizuojančiaja spinduliuote, atitiktų Direktyvos 85/591/EEB ⁽¹⁾ priedo 1 ir 2 dalių nuostatas ir kad jau būtų standartizuoti ir įteisinti arba tai būtų padaryta kuo greičiau, vėliausiai iki 2003 m. sausio 1 d. Valstybės narės informuoja Komisiją apie naudojamus metodus, o Komisija, atsižvelgusi į Maisto produktų mokslinio komiteto nuomonę, įvertina šių metodų naudojimą ir tobulinimą.

4. Komisija, remdamasi 3 dalyje nurodytais duomenimis, *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* skelbia:

— išsamią informaciją apie įmones ir apie bet kokius jų statuso pasikeitimus,

— ataskaitą, pagrįstą informacija, kurią jai kasmet pateikia nacionalinės priežiūros institucijos.

8 straipsnis

1. Švitinimo įmonės, patvirtintos pagal 7 straipsnio nuostatas, saugo šiuos įrašus apie kiekvieną apdorotų maisto produktų partiją pagal jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinius:

- a) švitintų produktų pavadinimus ir kieki;
- b) partijos numerį;
- c) asmenį, kuris užsakė apdorojimą jonizuojančiaja spinduliuote;
- d) apdorotų maisto produktų gavėją;
- e) apdoravimo jonizuojančiaja spinduliuote datą;
- f) apdoravimo metu naudotas pakavimo medžiagas;
- g) apdoravimo jonizuojančiaja spinduliuote proceso kontrolei reikalingus duomenis, numatytus III priede, atliktus dozimetrinius patikrinimus ir gautus duomenis su išsamia informacija, ypač apie žemutinę ir viršutinę ribas, apie absorbuotą dozę ir jonizuojančiosios spinduliuotės tipą;
- h) nuorodą apie pradinės dozės patvirtinimo matavimus.

2. 1 dalyje minimi įrašai turi būti saugomi penkerius metus.

3. Išsamios šio straipsnio įgyvendinimo taisyklės priimamos ► **M2** 12 straipsnio 2 dalyje ◀ nurodyta tvarka.

⁽¹⁾ OL L 372, 1985 12 31, p. 50.

▼ B*9 straipsnis*

1. Jonizuojančiąja spinduliuote apdorotas maisto produktas negali būti įvežamas iš trečiosios šalies, nebent jis:

- atitiktų tiems produktams keliamus reikalavimus,
- būtų pateikiamas su dokumentais, kuriuose nurodytas švitinimu apdorojusios įmonės pavadinimas bei adresas ir pateikta 8 straipsnyje nurodyta informacija,
- būtų apdorotas Bendrijos patvirtintoje ir šio straipsnio 2 dalyje minime sąraše nurodytoje švitinimo įmonėje.

2. a) ► **M2** 12 straipsnio 2 dalyje ◀ nurodyta tvarka Komisija sudaro patvirtintų įmonių, kurių oficiali priežiūra garantuoja, kad jos atitinka 7 straipsnio reikalavimus, sąrašą.

Rengdama sąrašą, Komisija gali įgalioti ekspertus įvertinti ir patikrinti trečiųjų šalių švitinimo įmones laikantis Direktyvos 93/99/EEB 5 straipsnio nuostatų.

Šį sąrašą ir bet kokius jame padarytus pakeitimus Komisija skelbia *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

b) Komisija kartu su trečiųjų šalių kompetentingomis organizacijomis gali priimti techninius susitarimus dėl a punkte minimo įvertinimo ir tikrinimo tvarkos.

10 straipsnis

Maisto produktų, kurie bus švitinami, pakuotės turi atitikti paskirtį.

11 straipsnis

Priedų pakeitimai, susiję su mokslo ir technikos pažanga, daromi Sutarties 100a straipsnyje nurodyta tvarka.

▼ M2*12 straipsnis*

1. Komisijai padeda Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 178/2002 ⁽¹⁾ įsteigtas Maisto grandinės ir gyvūnų sveikatos nuolatinis komitetas.

2. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5 ir 7 straipsniai, atsižvelgiant į jo 8 straipsnio nuostatas.

Sprendimo 1999/468/EB 5 straipsnio 6 dalyje nustatytas laikotarpis – trys mėnesiai.

3. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 1–4 dalys ir 7 straipsnis, atsižvelgiant į jo 8 straipsnio nuostatas.

4. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 1–4 dalys ir 5 dalies b punktas bei 7 straipsnis, atsižvelgiant į jo 8 straipsnio nuostatas.

Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 3 dalies c punkte ir 4 dalies b punkte ir e punkte nustatyti terminai – atitinkamai du mėnesiai, vienas mėnuo ir du mėnesiai.

⁽¹⁾ OL L 31, 2002 2 1, p. 1.

▼ M2

5. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 1, 2, 4 ir 6 dalys bei 7 straipsnis, atsižvelgiant į jo 8 straipsnio nuostatas.

▼ B*13 straipsnis*

Su Maisto produktų moksliniu komitetu konsultuojamasi visais su šia direktyva susijusiais klausimais, galinčiais turėti poveikio visuomenės sveikatai.

14 straipsnis

1. Jei valstybė narė, gavusi naujos informacijos arba iš naujo įvertinusi tą, kurią turėjo iki šios direktyvos priėmimo, turi aiškių įrodymų, kad tam tikrų maisto produktų apdorojimas jonizuojančiąja spinduliuote, nors ir atitinka šios direktyvos nuostatas, kelia pavojų žmonių sveikatai, ji gali laikinai sustabdyti arba apriboti minėtų nuostatų taikymą savo teritorijoje. Ta valstybė narė nedelsdama informuoja apie tai kitas valstybes nares ir Komisiją ir pateikia savo sprendimo motyvus.

2. Komisija 1 dalyje minėtus motyvus kuo greičiau išnagrinėja Maisto produktų nuolatiniame komitete; ► M2 12 straipsnio 2 dalyje ◀ nurodyta tvarka ji imasi atitinkamų priemonių. Valstybė narė, priėmusi 1 dalyje minimą sprendimą, gali taikyti jį tol, kol bus patvirtintos minėtos priemonės.

▼ M2

3. Komisija gali derinti šią direktyvą arba jos įgyvendinimo direktyvą, tačiau tik tiek, kiek reikia, kad būtų užtikrinta visuomenės sveikatos apsauga, ir jie visada apsiribos tik draudimais arba suvaržymais lyginant su ankstesne teisine padėtimi. Šios priemonės, skirtos neesminėms šios direktyvos nuostatoms iš dalies keisti, *inter alia*, ją papildant, tvirtinamos laikantis 12 straipsnio 3 dalyje nustatytos reguliavimo procedūros su tikrinimu. Dėl neišvengiamų skubos priežasčių Komisija gali taikyti 12 straipsnio 5 dalyje minimą skubos procedūrą.

▼ B*15 straipsnis*

Valstybės narės priima savo įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie įsigalioję įgyvendina šią direktyvą taip, kad:

- leistų iki 2000 m. rugsėjo 20 d. realizuoti ir vartoti švitintus maisto produktus,
- uždraustų iki 2001 m. kovo 20 d. realizuoti ir vartoti šios direktyvos reikalavimų neatitinkančius švitintus maisto produktus.

Apie tai jos informuoja Komisiją.

Valstybės narės, tvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą, arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

▼B

16 straipsnis

Ši direktyva įsigalioja septintą dieną po jos paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

17 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

*I PRIEDAS***REIKALAVIMAI, TAIKOMI IŠDUODANT LEIDIMĄ ŠVITINTI
MAISTO PRODUKTUS**

1. Švitinti maisto produktus leidžiama tik tuo atveju, jei tai:
 - pagrįsta technologiniu požiūriu,
 - nekelia pavojaus sveikatai ir atliekama nustatytais sąlygomis,
 - naudinga vartotojui,
 - nėra higienos ir sveikatos apsaugos priemonių arba geros gamybos ar žemės ūkio veiklos pakaitalas.
2. Maistas gali būti apdorojamas jonizuojančiąja spinduliuote tik tam:
 - kad, sunaikinus patogeninius organizmus, būtų sumažintas su maistu plintančių ligų pavojus,
 - kad, sulėtinus arba sustabdžius puvimo procesus ir sunaikinus gedimą sukeliančius organizmus, produktai mažiau gestų,
 - kad, paankstinus sunokimą, augimą arba atžalų išleidimą, būtų prarandama mažiau produktų,
 - kad būtų atsikratyta augalams arba augalų produktams kenksmingų organizmų.

▼B

II PRIEDAS

JONIZUOJANČIOSIOS SPINDULIUOTĖS ŠALTINIAI

Maisto produktai gali būti apdorojami tik šiais jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais:

- a) radionuklidų ^{60}Co arba ^{137}Cs gama spinduliuote,
- b) ne didesne kaip 5 MeV rentgeno spinduliuote,
- c) ne didesne kaip 10 MeV elektronų spinduliuote.

▼ B

III PRIEDAS

1. DOZIMETRIJA

Bendroji vidutinė sugertoji dozė

Norint nustatyti maisto produktų, apdorotų 10 kGy arba mažesne bendrąja vidutine doze, tinkamumą, daroma prielaida, kad visas cheminio spinduliavimo poveikis tame dozių intervale yra proporcingas šiai dozei.

Bendroji vidutinė dozė \bar{D} apskaičiuojama sumuojant visam prekių kiekiui:

$$\bar{D} = \frac{1}{M} \int p(x,y,z) d(x,y,z) dV$$

Kai M = bendra apdoroto bandinio masė,

p = medžiagos tankis taške (x, y, z) ,

d = sugertoji dozė taške (x, y, z) ,

dV = $dx dy dz$, labai mažo elemento tūris, kurį realiais atvejais atitinka tūrio frakcijos.

Bendroji vidutinė sugertoji dozė gali būti nustatyta tiesiogiai vienalyčiams produktams arba vienodo žinomo tankio dideliems prekių kiekams atitinkamą skaičių dozimetų išdėstant svarbiausiuose ir atsitiktinai išrinktuose taškuose visame prekių tūryje. Pagal tokiu būdu nustatytą dozės paskirstymą gali būti apskaičiuotas vidurkis, kuris vadinamas bendrąja vidutine sugertąja doze.

Jeigu dozės pasiskirstymo forma visam produktui yra gerai nustatyta, tada yra žinomos vietos, kuriose dozės yra didžiausios ir mažiausios. Bendrajai vidutinei sugertajai dozei įvertinti gali būti naudojami dozių matavimų šiuose dviejuose taškuose tam tikro matavimų skaičiaus rezultatai.

Kai kuriais atvejais vidutinių mažiausios (\bar{D}_{\min}) ir didžiausios (\bar{D}_{\max}) dozių vidurkis gali pasitarnauti įvertinant bendrą dozę: t. y. šiais atvejais:

$$\text{bendroji vidutinė dozė} \approx \frac{\bar{D}_{\max} + \bar{D}_{\min}}{2}$$

$\frac{\bar{D}_{\max}}{\bar{D}_{\min}}$ santykis neturėtų viršyti 3.

2. DARBO EIGA

- 2.1. Prieš pradėdant eilinį naujos rūšies maisto produkto švitinimą švitinimo įmonėje, atliekant matavimus visame produkto tūryje nustatomos didžiausioji ir mažiausioji dozės. Šie kontroliniai matavimai turi būti atliekami tiek kartų, kiek reikia (pvz., 3–5), kad būtų atsižvelgta į produkto tankio arba geometrijos įvairovę.
- 2.2. Matavimai turi būti pakartoti kiekvieną kartą, kai keičiamas produktas, jo geometrija arba švitinimo sąlygos.
- 2.3. Švitinant atliekami eiliniai dozės matavimai, kad būtų užtikrinta, jog dozės ribos nebus viršytos. Matuojant dozimetrai turėtų būti didžiausiosios ir mažiausiosios dozių taškuose arba kontroliniame taške. Dozė standartinėje padėtyje turi būti kiekybiškai susieta su didžiausiąja ir mažiausiąja dozėmis. Kontrolinis taškas turi būti patogioje vietoje, produkto viduje arba ant jo, ten, kur dozių svyravimai yra nedideli.
- 2.4. Eiliniai dozės matavimai turi būti atliekami kiekvienoje partijoje ir reguliariais laiko intervalais švitinimo metu.

▼B

- 2.5. Kai švitinamos palaidos, neįpakuotos prekės, neįmanoma nustatyti mažiausiosios ir didžiausiosios dozės vietas. Tokiu atveju pageidautina, kad dozimetrai būtų išdėstyti atsitiktinėse vietose, kad būtų galima nustatyti ribines dozių vertes.
- 2.6. Dozės turi būti matuojamos taikant pripažintas dozimetrijos sistemas, o matavimai turi būti susieti su pirminiais standartais.
- 2.7. Švitinanti turi būti tikrinami ir nuolatos užregistruojami tam tikri įmonės darbo parametrai. Tose įmonėse, kur švitinimui naudojami radionuklidų šaltiniai, tie parametrai yra: produkto judėjimo greitis arba laikas, kurį jis išbuvo spinduliuotės lauke, ir tiksli šaltinio padėtis. Ten, kur švitinimui naudojami greitintuvai, tokie parametrai yra produkto judėjimo greitis bei spinduliuotės energija, elektronų srovė ir vieno pjūvio plotis.